

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 113 1992

Svenska Litteratursällskapet

Detta verk har digitaliserats. Bilderna av den tryckta texten har tolkats maskinellt (OCR-tolkats) för att skapa en sökbar text som ligger osynlig bakom bilden. Den maskinellt tolkade texten kan innehålla fel.

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Göteborg: Lars Lönnroth, Stina Hansson

Lund: Ulla-Britta Lagerroth, Margareta Wirmark

Stockholm: Inge Jonsson, Kjell Espmark, Ulf Boëthius

Umeå: Sverker R. Ek

Uppsala: Thure Stenström, Bengt Landgren

Redaktör: Docent Ulf Wittrock, Litteraturvetenskapliga institutionen,
Slottet ing. AO, 752 37 Uppsala

Distribution: Svenska Litteratursällskapet,
Litteraturvetenskapliga institutionen, Slottet ing. AO, 752 37 Uppsala

Utgiven med understöd av

Humanistisk-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet

Bidrag till *Samlaren* bör vara maskinskrivna med dubbla radavstånd och eventuella noter skall vara samlade i slutet av uppsatsen. Titlar och citat bör vara väl kontrollerade. Observera att korrekturändringar inte kan göras mot manuskript.

ISBN 91-87666-05-07

ISSN 0348-6133

Printed in Sweden by

Fälths Tryckeri, Värnamo, 1993

Övriga recensioner

Sture Linnér: *Lans och båge. Aischylos' Perserna*. Norstedts. Sthlm 1992.

Med sin bok om Aischylos drama *Perserna*, *Lans och båge*, kan man säga att Sture Linnér fullbordat sin egen trilogi om den antika grekiska litteraturen. Som inledande delar räknar jag då, som läsaren förstår, *Homeros* (1985) och *Den gyllene lyran* som kom fyra år senare; de tre volymerna hålls samman av en likartad uppläggning och en obruten strävan att på ett medryckande sätt presentera andras forskningsrön och egna reflexioner över verk och diktare som följt Linnér genom livet.

Homerosboken och boken om den grekiska lyriken läste jag med förtjusning och fann dem ytterst givande, både för eget bruk och som fördjupningslitteratur att sätta i händerna på intresserade elever; *Lans och båge*, däremot, gör ett mer klivet intryck.

Bokens odiskutabla förtjänst ligger i de kvaliteter jag antytt ovan – en djup förtrogenhet med Aischylos och hans verk och forskningen därom samt i förmågan att utan åthävor förmedla insikter till läsaren. Och mycket sympatisk är den ödmjuka maning till besinning inför materialets svårtolkade och fragmentariska karaktär, som Linnér inledningsvis riktar och som sedan präglar den fortsatta framställningen:

»På 400-talet uppfördes i Athen minst tusen tragedier. Om inemot trehundra av dem vet vi något, dels från det trettioårliga fullständiga texter som finns kvar av de tre stora, dels från fragment, titlar och citat. Detta är uppenbarligen ett ytterst begränsat och bräckligt underlag för den som söker vinna överblick och spåra sammanhang, det må gälla de enskilda författarskapen eller relationerna mellan dem. Det kan ibland kännas som om vi vandrade genom ett ruinlandskap, utan karta och kompass.» (s. 24.)

Kanske är det så att just denna, i grunden så sympatiska, försiktighet hindrar Linnér från att med kraft driva framställningen; det finns inga riktigt bärande linjer genom boken, och *Perserna* blir aldrig föremål för verkanalys i egentlig mening. De 120 sidor Linnér unnar sig – resterande 50 sidor upptas av pjästexten i Emil Zilliacus klassiska tolkning – splittras upp i korta avsnitt, till stor del *runt omkring* dramat. Därav min kluvenhet inför resultatet. Jag tycker också att det är synd att Linnér ofta blir så lapidarisk, då han ska återge tankegångar hos refererade forskare: han väcker vår nyfikenhet men stillar den sällan. (Detta

dilemma känns väl igen av alla som skrivit kortfattade introduktioner och handboksavsnitt, men i det här fallet känns det närmast som om Linnér – ofta alldeles i onödan – 'tjuvhåller' på kunskaper och det gör läsaren litet förtretad.)

När denna kritik är framförd återstår, avslutningsvis, att framhålla den glädje och de insikter som läsaren likväl har att hämta ur *Lans och båge*. Mycket givande är avsnittet om den metriska uppbyggnaden och de exempel på stildrag – såsom upprepning och kontrastering – vilka Linnér ger; kvaliteter, som ofta går förlorade vid översättning. Framför allt vill jag dock lyfta fram Sture Linnérs betoning av den grekiska dramats karaktär av 'allkonstverk' – hans återkommande och övertygande argumentation för att Aischylos tragedier ska uppfattas som en *oupplöslig* helhet, framsprungen ur balansen mellan textens ord, gesterna, dansen och musiken.

Björn Sundberg

Gunnar Hillbom: *Kring källorna till Fredmans epistlar*. Filologiskt arkiv 36. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien. Almqvist & Wiksell International 1991.

Samlaren 1895 var helt ägnad Bellman till 100-årsminnet av hans död. Estetikprofessorn C.R. Nyblom begrundade Bellmansminnets innebörd; »den stilla från någon vrå betraktande skalden» hade höjt sig till den av komiskt och tragiskt blandade åskådning som vi kallar humor. Lauritz Weibull redogjorde för hur Bellman såsom skald bedömts av sin samtid. Han återgav också ett par nyfunna poem som både visade »Bellman i en helt annan dager än den, i vilken Atterblom och andra framställt honom». Johan Alegrens, sedermera rådman i Stockholm, Cantate wid Bacchi Ordens Stormästares Herr Notarien Bellmans Supponerade dödliga afgang åhr 1771 gav väl en överdriven bild, medger Weibull, men säkert stod denna närmare verkligheten än den under vilken romantiken älskade att se Bellman.

Som en uppsatssamling som nog knakar i fogarna betecknar Gunnar Hillbom sin skrift *Kring källorna till Fredmans epistlar*. Han har tidigare i serien Filologiskt arkiv gett ut arbetet *Kring källorna till Bellmans ungdomsdiktning* och där berört Alegrens avskrifter av Bellmansvisor. Han tar nu Alegrens epistelsamling